

Boegbeelden groene sector

Branchevereniging VHG verzamelt 'boegbeelden': mensen die een bijzondere betekenis hebben (gehad) voor de groene sector. Door hun beroep, ervaring, expertise, visie of speciale activiteiten leveren ze een belangrijke bijdrage aan de waarde van groen in onze maatschappij. Door deze mensen te portretteren in VHG Magazine, kan de branche kennis nemen van hun inzichten en ideeën. We hopen dat deze verhalen inspireren om concreet invulling te geven aan het thema 'groen maakt gelukkig'. In dit nummer is natuurbeschermer Jaap Dirkmaat aan het woord. Hij vertelt over de noodzaak om zoveel mogelijk te vergroenen.

Jaap Dirkmaat, directeur Vereniging Nederlands Cultuurlandschap: "Vergroenen? Maak er een sport van!"

De boodschap van Jaap Dirkmaat is glashelder: de natuur is de bron van het menselijk bestaan. "Zonder natuur zouden wij er niet zijn geweest, overleven we niet en verliezen we onze toekomst. Het is dan ook bittere noodzaak om te vergroenen. In de landbouw, maar vooral ook in de steden: in woonwijken, op bedrijventerreinen, in de havens, overal. Laten we structureel zorgen voor meer biodiversiteit. Er is al zoveel moois in Nederland verloren gegaan."

Tekst: Annemieke Bos
Fotografie: Cornelia de Jong

Jaap Dirkmaat is natuurbeschermer van het eerste uur. Hij richtte de vereniging Das & Boom op en zet zich vol vuur in voor het behoud en herstel van het Nederlandse cultuurlandschap. Zo lanceerde hij het plan 'Nederland weer mooi'. Doel hiervan is om in het agrarische gebied weer natuur te creëren langs de randen van weilanden en akkers. Met de actie 'Natuur in de straat' brengt hij de noodzaak voor meer natuur in de steden onder de aandacht. Dirkmaat wil mensen inspireren en vooral tot actie aanzetten. Want dat er wat moet gebeuren in Nederland, dat is duidelijk. "Er wordt al zolang zoveel gepraat door beleidsmakers,

ondernemers, wetenschappers, communicatiedeskundigen en ga zo maar door. Er worden zoveel plannen gemaakt. Natuurlijk, er zijn ook veel initiatieven die enthousiast worden uitgevoerd. Kijk maar in dit boek (*Natuur in de straat – red.*). In deze uitgave pleit Dirkmaat ervoor om niet langer mooie incidenten te verzamelen, maar consequent werk te maken van biodiversiteit: 'Er is werk aan de winkel voor iedereen! Voor de plantsoenendiensten, de wethouders groen, woningbouwcorporaties, de stedenbouwkundig ontwerpers, bedrijventerreinexploitanten, de schoolleiding en besturen. En uiteraard ook voor de ouders van kinderen en buurtbewoners zonder kinderen.'

Verplicht vergroenen

Wat Dirkmaat betreft, wordt vergroenen een verplichting en maken we er een nationale sport van. "Ik ben wel voorstander van enige dwang ja, want praten helpt niet. Je zou een 1%-regel kunnen hanteren, dan gaan mensen vanzelf

deskundigheid inwinnen. Mensen zijn ook concurrerend ingesteld. De projectontwikkelaar die een bankgebouw ontwikkelt, wil het beter doen dan zijn collega die groen op het dak legt. Hij doet er dus nog een schepje bovenop en bouwt ook een geluidswal met vleermuiskelders. Dat is alleen maar goed. Datzelfde principe moet ook gelden voor de landbouw. Je kunt in Nederland niet 'boeren' zonder rekenschap af te leggen aan de biodiversiteit. Het is een plicht om aan het landschap te werken. Niet door prikkeldraad te spannen, maar door heggen en knotwilgen aan te planten, of andere hedendaagse landschapselementen aan te leggen, gericht op de biodiversiteit."

Bedrijventerreinen als landgoederen

Vergroenen moet ook op bedrijventerrein. Die zijn Dirkmaat een doorn in het oog. "Het moet allemaal zo compact mogelijk hier in Nederland. En lekker langs de snelweg. Als je door ons land

Biografie

Jaap Dirkmaat (1958) groeide op in de nieuwbouwwijk Dukenburg in Nijmegen. Op jonge leeftijd raakte hij al actief in de natuurbescherming. Hij volgde de tuinbouwschool, maar was op zijn achttiende al zo druk met zijn werk voor de natuur, dat er niet veel tijd meer overbleef voor studie. In 1981 richtte hij de Vereniging Das & Boom op. Deze vereniging was actief voor het behoud van bedreigde diersoorten en hun leefgebieden. In 2006 werd Das & Boom opgeheven om in 2011 een doorstart te maken. Momenteel is Dirkmaat directeur van de Vereniging Nederland Cultuurlandschap. Deze vereniging zet zich in voor de landschapskwaliteit in Nederland. In april 2013 ontving hij de Natuurmonumentenprijs voor zijn grote verdiensten voor de natuurbescherming.

www.nederlandweermooi.nl

rijdt, lijkt het wel één groot bedrijventerrein. Dat het erachter groen is, dat zie je niet. Het lijkt zo vol daardoor. Hoe kun je nou zulke lelijke terreinen aanleggen waar het niet leuk is om te wandelen en waar het ook niet leuk is om te werken? Waarom ontwikkelen we die terreinen niet als landgoederen? Waarom niet ieder bedrijf omgeven met 10 à 15 hectare groen en dat dan een ecologische verbindingzone laten zijn? Het mes snijdt aan vele kanten: het is goed voor de mvo-gedachte, je geeft de biodiversiteit een impuls, de lokale bevolking gaat er graag wandelen, het onroerend goed wordt meer waard. Je kunt bovendien groen op de daken leggen en ook nog zonnepanelen. Wat een winst valt er te behalen als je alle daken van bedrijven en alle flatgebouwen in Nederland daarmee vol legt! Maar het gebeurt nog maar weinig. Daar moeten kennelijk regels voor gelden."

Opgroeien zonder natuur

De noodzaak om ook in de steden te vergroenen, is volgens Dirkmaat evident. 'Dat is om veel redenen geen overbodige luxe', schrijft hij in 'Natuur in de straat'. 'Onze steden worden groter en groter. Ze vormen barrières en frustreren migratie van wilde dieren en brengen zelfs hele populaties in isolement. Daarnaast raakt het stedelijk leefmilieu voor de mens steeds onaantrekkelijker door vervuilde lucht, fijnstof en steeds warmere zomers waarvan we er volgens klimaatdeskundigen eerder meer zullen krijgen, dan minder. Maar wellicht nog het meest zorgelijke is dat steeds meer stedelingen leven en opgroeien zonder enig contact met de natuur.' Het is vooral de jeugd waar Dirkmaat zich zorgen over maakt.

"Het grootste deel van onze jeugd groeit op in steden, zonder enig besef of begrip van natuur. Ja, op vakantie naar exotische bestemmingen, dan zien ze meestal nog wel natuur. Maar in de wijken waar zij opgroeien bestaat het meeste groen uit 'kijkgroen'. Niet bedoeld om in te ravotten of hutten in te bouwen. Paddenstoelen zijn giftig en dus gevaarlijk, vooral zeldzaam geworden. Kikkerdril in een vissenkomp stoppen is zielig... Om dezelfde reden mogen kinderen geen rupsen en lieveheersbeestjes meer in jamptjes met gaatjesdeksels houden. Veel mensen denken zo de natuur te sparen en haar een dienst te bewijzen. In feite heeft het de vervreemding van de natuur eerder versneld. Het is dus noodzakelijk om de jeugd weer bij de natuur te betrekken. Die natuur moet er dan wel zijn. Dicht bij huis. Liefst op een manier die verrast."

Negen miljard mensen

Aan voorbeelden van vergroenen in de stad ontbreekt het niet. Kansen te over zijn er in de openbare ruimte, op braakliggende terreinen, toekomstige bouwlocaties, schoolpleinen en uiteraard ook op balkons en daken. Tegen muren en in tuinen. Dirkmaat: "Er is echt heel veel mogelijk en ook geprobeerd, maar het blijft vaak bij incidenten. Dat moet echt op veel grotere schaal navolging krijgen. Je moet er toch niet aan denken wat er straks te gebeuren staat: negen miljard mensen op een aarde die al vier keer 'overvraagd' is. We weten dat het moment van bijsturen voorbij is. Maar het lijkt nog niet doorgedrongen dat natuur de kurk is waarop de economie en de mensheid drijven. Natuurlijk is Nederland een vol land met veel men-

sen en wensen. De beschikbare ruimte willen we zo multifunctioneel mogelijk benutten. Dus is een natuurgebied vaak ook een recreatiegebied. En de stad is dus ook een natuurgebied! De natuur bekommert zich niet om stadsgrenzen, zolang er maar goede levensvoorwaarden zijn. Die moeten wij creëren. Dus is mijn advies: neem de biodiversiteitsopgave als vast onderdeel mee in de plannen voor ontwikkeling. Dan hoeven we ook niet zo krampachtig te zijn in wat we bouwen en aanleggen. We weten dat het automatisch ook biodiversiteit oplevert. Dat wordt dan een sport." ■

Mijn groenplek

"Ik heb vele favoriete groenplekken: het Geuldal in Zuid-Limburg, de omgeving van Noorbeek met de heuvels, de kronkelende riviertjes. Maar ook Terschelling is prachtig. De mooiste plekken zijn die plekken die zo groot zijn dat je de indruk hebt dat het voorbij de bocht of achter de heuvel doorloopt."